

Comparative analysis of regional competitiveness – North-East Region of Romania and the North Region of Moldova.

Analiza comparativă a competitivității regionale - Regiunea Nord-Est România și Regiunea de Nord Republica Moldova.

*Suslenco Alina, drd., Universitatea „Al.I.Cuza” din Iași, cercetător științific
Universitatea „Alec Russo” din Bălți*

Abstract: In this paper were analyzed methodological, theoretical and practical implications on the development of regional competitiveness and increase the country's competitiveness by developing the human capital of firms in the North of the country. A sociological survey was conducted some business in the North of the country and were highlighted distinctive aspects of these enterprises. In terms of the research methodology was based on the following methods: analysis, synthesis, comparative analysis, abduction, induction, logical method, quantitative analysis. This research has contributed to the development of the concept of regional competitiveness and the delimitation of its aspects in Moldova.

Key Words: regional competitiveness, region, human capital, competition, competitiveness index.

Jel: M12, N90, R11.

Introducere

Pentru economiile emergente, caracterizate prin strategii de dezvoltare contradictorii și obiective de mare volatilitate, care se confruntă cu procese complexe de deschidere a sistemelor economice naționale și de integrare în circuitul economic mondial, problema asigurării competitivității economice devine deosebit de acută și vitală atât la nivel regional cât și la nivel național.

Dezvoltarea capitalului uman a întreprinderilor, în scopul asigurării competitivității lor, este o condiție indispensabilă și absolut necesară pentru dezvoltarea societății, și a întreprinderilor în parte, a depășirii efectelor recesiunii profunde cauzate de transformările sistemice, care, pe parcurs, au fost accentuate de criza economică mondială, a realizării unei creșteri economice atât pe plan regional cât și pe plan național, și îmbunătățirii standardelor de viață ale populației.

În această ordine de idei, oportunitatea cercetărilor profunde în domeniul dat, este extrem de relevantă pentru eficientizarea funcționării echilibrate a economiei naționale și pentru integrarea cu succes a sistemului economic național în circuitul internațional de relații competitive, accentuate, care poate fi realizată doar prin intermediul personalului dezvoltat și competitiv.

Cuprins

Indiferent de definiție, competitivitatea este legată de obicei de rezultate tangibile, cum ar fi creșterea continuă a productivității, salarii reale și nivel de trai ridicate, și procese inovatoare cu efecte de antrenare. Condițiile necesare studiului competitivității la nivel național pot fi comune cu cele necesare analizei la nivel regional, deși, în ultimul caz, constrângerile uzuale apartenența la o uniune monetară, mobilitatea factorilor de producție, bariere comerciale, absorbția șocurilor macroeconomice, sunt incomparabil mai relaxate. În același timp, ar trebui luată în considerare și relația reciprocă, în special relativ la comportamentul de cooperare pe plan internațional.

Kitson, Martin, Tyler (2004) definesc *competitivitatea regională* ca fiind „un concept complex, care se concentrează mai mult pe indicatorii și dinamica prosperității pe termen lung a regiunii sau orașului, decât pe noțiunea mai restrictivă a competiției asupra cotelor de piață și

resurselor”, „fiind un concept care recunoaște că, în fond, regiunile și orașele competitive sunt locuri unde atât firmele, cât și oamenii doresc să se stabilească și investească” .

Astfel, Turok (2004), în lucrarea sa intitulată *Cities, Regions and Competitiveness*, accentuează importanța pe care competiția dintre firme o are pentru dezvoltarea acestora:

- funcționează ca mecanism de selecție. Numai anumite firme supraviețuiesc pe piață (cele care au produse mai bune și procese de producție mai eficiente);
- acționează ca un mecanism de stimulare. Pentru a rămâne în competiție, firmele sunt nevoite să-și îmbunătățească tehnologia și organizarea.

De asemenea, autorul menționat subliniază deosebirea dintre competiția la nivel de firmă și cea care există la nivel teritorial. Acestea nu funcționează după aceleași reguli: orașele și regiunile nu pot da faliment dacă nu sunt competitive și, în același timp, nu sunt ghidate în activitatea lor de obiectivul obținerii profitului.

Competitivitatea poate fi în același timp un mijloc de creștere susținută a standardului de viață al unei națiuni și de menținere a unui nivel al șomajului involuntar cât mai scăzut. Pentru caracterizarea competitivității unei regiuni este necesar să se analizeze câteva aspecte fundamentale ale nivelului de dezvoltare economică regională. Competitivitatea poate fi măsurată prin indicatori *ex post* adică prin indicatori ce cuantifică performanțele actuale sau din trecut ale unei economii precum produsul intern brut, produsul intern brut pe locuitor, rata anuală de creștere a PIB, productivitatea muncii, rata de ocupare, structura comerțului exterior, cota deținută de regiune pe piața externă. Cealalți indicatori ce caracterizează competitivitatea sunt indicatori de tip *ex ante* și se concentrează asupra surselor avantajelor competitive ale unei regiuni mai degrabă decât asupra performanței economice propriu-zise.

Uniunea Europeană a plasat în centrul preocupărilor sale legate de creșterea performanțelor economice obiectivul creării unui mediu capabil să contribuie la sporirea valorii adăugate și, pe această bază, a bunăstării. Acesta a devenit și un factor determinant al competitivității prin caracteristici de tipul: accesibilitatea finanțării, calitatea cadrului administrativ și legislativ, deschiderea și funcționarea piețelor, antreprenoriatul, capitalul uman, inovarea și diseminarea cunoașterii, tehnologia informației și telecomunicațiilor, dezvoltarea durabilă.

Astfel, inovarea a căpătat, în contextul economiei bazate pe cunoaștere, o importanță cheie, fiind considerată factorul determinant al creșterii economice durabile.

Analizând un studiu efectuat în România 2011, ce a analizat competitivitatea regiunilor de pe teritoriul țării, am observant că la nivelul regiunilor de dezvoltare, deasemenea, se întâlnesc discrepante majore în ceea ce privește competitivitatea regiunilor. Acest studiu reprezintă un punct de acces spre competitivitatea regională, având la bază repere și tendințe obiective care reliefează starea economică a regiunilor din România. În acest context, această analiză conduce la o ierarhizare a posibilității regiunilor de a crea, menține un mediu care susține competitivitatea. Realizarea acestui studiu a avut la bază plasarea regiunilor după punctajul obținut de ele, fiind supuși spre analiză mai mulți indicatori de dezvoltare a regiunilor.

Potrivit acestui studiu gradul de competitivitate a regiunilor de dezvoltare este reprezentat în modul următor:

Tabelul 1

Gradul de competitivitate al regiunilor de dezvoltare

Loc	Regiune de dezvoltare	Scor
1	București-Ilfov	81,30
2	Vest	62,35
3	Sud	40,45
4	Sud-Est	35,92
5	Nord-Est	33,04
6	Sud-Vest	28,58
7	Centru	25,7
8	Nord-Vest	23,81

Sursa: studiul privind competitivitatea la nivelul regiunilor de dezvoltare, 2011.

Din analiza datelor tabelului de mai sus, observăm că cea mai competitivă regiune este regiunea București-Ilfov, care, potrivit studiului, a acumulat 81,30 puncte, fiind urmată de regiunea Vest cu 62,35 puncte, pe când regiunea Nord-Est se plasează pe locul 5 cu un punctaj de 33,04. Astfel regiunea Nord-Est este situată la mijlocul clasamentului, și deci, are nevoie de consolidarea eforturilor agenților economici și a autorităților locale pentru a susține traseul dezvoltării competitive a regiunii pentru a avansa în clasament. Implementarea măsurilor, adoptarea strategiilor de susținere a dezvoltării competitive a regiunilor va influența pozitiv și va favoriza dezvoltarea regiunii.

La nivel *regional*, competitivitatea trebuie să reliefeze faptul că, în ciuda existenței în cadrul fiecărei regiuni a unor companii extrem de competitive și a altora mai puțin competitive, există anumite trăsături comune, factori, în cadrul fiecărei regiuni care afectează competitivitatea tuturor firmelor localizate acolo. Acestea includ, infrastructura fizică și socială, calificarea forței de muncă și eficiența instituțiilor publice. Într-o economie din ce în ce mai globală, astfel de factori pot contribui în mare măsură la succesul afacerilor și este nevoie ca aceștia să îndeplinească un minim de standarde pentru a evita plasarea companiilor în poziție de dezavantaj semnificativ în raport cu companiile localizate în altă parte” (Commission Europeene, 1999).

Realizatorii studiului efectuat în 2011, la nivelul regiunilor din România, au repartizat scorul final pe factori de competitivitate. În calitate de factori au fost luați următorii: performanța economică, eficiența guvernării, eficiența afacerilor, infrastructura. Au fost aleși acești factori pentru că ei înglobează atât latura microeconomică (performanța economică, eficiența afacerilor), cât și macroeconomică (eficiența guvernării, infrastructura) și ne redau într-o măsură obiectivă și extreme de relevantă situația create la nivelul regiunii de dezvoltare.

Potrivit aceluiași studiu, scorul pe factori de competitivitate, la nivelul regiunii Nord-Est și București-Ilfov este repartizat în modul următor:

Tabelul 2

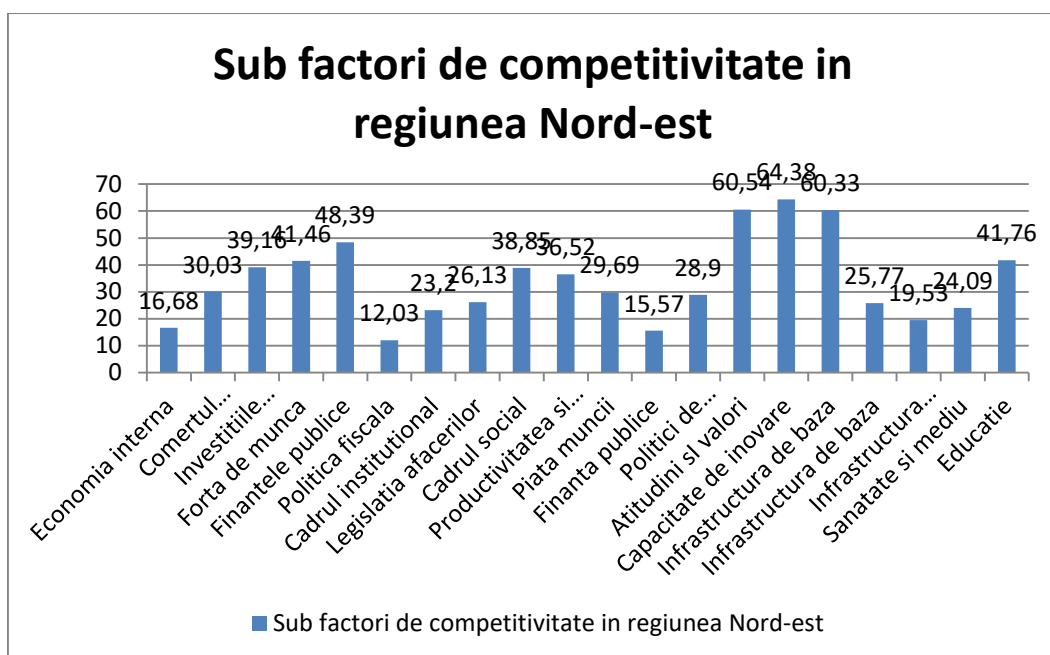
Scorul pe factori de competitivitate la nivelul regiunii Nord-Est și București-Ilfov

Regiune	Scorul pe factori de competitivitate			
	Performanța economică	Eficiența guvernării	Eficiența afacerilor	Infrastructura
Nord-Est	34,54	29,72	37,85	30,04
București-Ilfov	69,30	89,63	84,72	81,53

Sursa: studiul privind competitivitatea la nivelul regiunilor de dezvoltare, 2011.

Din analiza datelor din tabelul de mai sus, observăm că Regiunea Nord-Est este cel mai bine plasată la capitolul „Eficiența afacerilor” înregistrând un punctaj de 37,85, fiind urmată de „Performanța economică” unde a înregistrat un punctaj de 34,54, apoi de „Infrastructură” cu 30,04 și de „Eficiența guvernării” cu 29,72. Acest lucru, demonstrează că întreprinderile activează eficient întregistrând performanțe la acest capitol dar, un pic mai problematic, este eficiența guvernării care împiedică dezvoltarea și mai eficientă a întreprinderilor și înregistrarea de noi progrese la capitolul competitivității. Deci, în concluzii, am putea menționa că autoritățile locale trebuie să își consolideze eforturile și să creeze, întreprinderilor din cadrul regiunii, oportunități suplimentare de dezvoltare, un mediu economic favorabil bine reglementat care ar favoriza accesarea lor pe calea dezvoltării sustenabile.

Analiza regiunii Nord-Est pe sub factori de competitivitate, este redată în tabelul de mai jos:

Figura 1: Regiunea Nord-Est pe subfactori de competitivitate

Sursa: studiul privind competitivitatea la nivelul regiunilor de dezvoltare, 2011.

Din analiza datelor tabelului observăm că cel mai dezvoltat sub factor ce asigură competitivitatea regiunii Nord-Est este „Capacitatea de inovare”, care este un factor decisiv în asigurarea bunăstării și prosperității unei regiuni. Superioritatea acestui factor demonstrează și dezvoltarea ulterioară a regiunii deoarece sporirea investițiilor în inovare, în promovarea și implementarea inovațiilor va favoriza dezvoltarea regiunii în viitor și o va plasa pe calea dezvoltării sustenabile.

Analizând și punctajele obținute și de alți sub factori de competitivitate, observăm că subfactorul capacitatea de inovare este urmat de „aptitudini și valori” cu valoarea de 60,54, „infrastructura de bază” cu 60,38, „finanțele publice” cu 48,39, „educație” cu 41,76. Acest ultim sub factor de competitivitatea are o influență colosală asupra dezvoltării și a viitorului unei regiuni, deoarece educația, factorul uman, potențialul profesional sunt acei piloni ai bunăstării unei regiuni și ai plasării ei pe calea dezvoltării sustenabile.

Tabelul 3

Evoluția indicatorilor economici în regiunea Nord-Est

Indicator	2005	2006	2007	2008	2009	2010
PIB, mil.lei	288954,6	344650,6	416006,8	514700	501139,4	523693,3
PIB, euro	79746,8	97787,1	124653,7	139761,7	118268,6	124394,5
Rata de creștere reală a PIB, %	4,1	7,9	6	7,1	-7,1	-1,3
PIBR, mil.lei	33265,8	38429,9	45990,1	55021,9	54408,4	55669
PIBR, euro	9180,8	10903,6	13780,6	14940,6	12840,3	13223,3
Rata de creștere reală a PIBR, %	0,73	4,51	5,1	3,57	-5,64	-3,3

Sursa: BNR.

În intervalul de timp menționat rata de creștere a fost pozitivă, însă cu nivele inferioare față de cele înregistrate la nivel național. Diferențele sunt cauzate de doi factori: productivitatea muncii în regiune este inferioară celei naționale și ponderea populației ocupate în agricultură în regiune este superioară celei naționale.

Creșterea economică la nivel regional a fost susținută de condițiile economice favorabile existente la nivel comunitar și național, care au favorizat creșterea consumului individual, a investițiilor și a exporturilor.

Tabelul 4

Considerații generale ale suprafeței și populației regiunii Nord-Est

Unitate teritorială	Suprafața	Densitatea populației	Nr. orașe	Nr. municipii	Nr. Comune	Nr. sate
Regiunea Nord-Est	36850	100,3	29	17	506	2414

Sursa: Anuarul statistic al României, INS.

În continuare ne vom opri asupra analizei principalelor rate și indicatori care pot influența nivelul competitivității regiunii. Am analizat, ulterior, rata de creștere a populației pentru a vedea care este situația la nivelul demographic al regiunii. Rezultatele sunt redate în tabelul de mai jos:

Tabelul 5

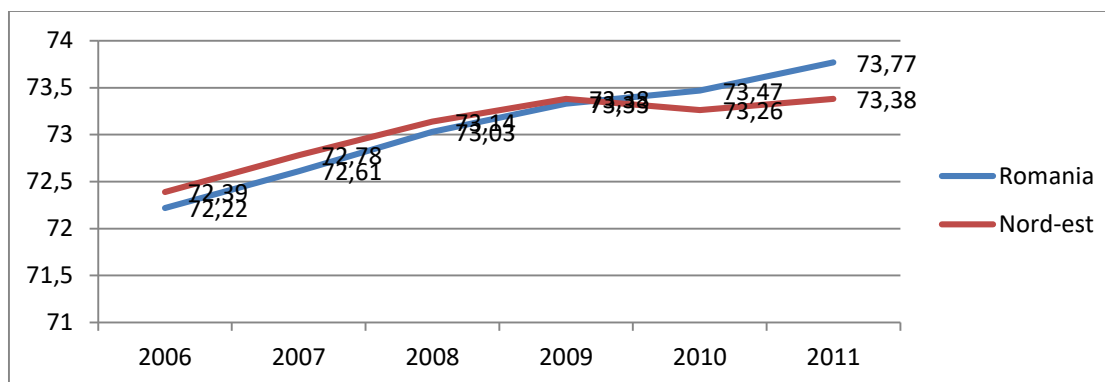
Rata de creștere a populației%

Regiunea	2005	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010
România	21623849	-0,18	-0,21	-0,15	-0,16	-0,18	-0,35
Nord-Est	3734546	-0,05	-0,15	-0,20	-0,13	-0,17	-0,31

Sursa: Anuarul statistic al României, INS.

Din analiza datelor de mai sus, observăm că atât la nivelul României cât și la nivelul regiunii Nord-Est se observă o ușoară descreștere a populației, fapt alarmant pentru întreaga regiune, deoarece, odată cu sporirea migrațiilor spre alte state, regiunea rămâne mai săracă în forță de muncă și deci influențează negativ atât asupra nivelului competitivității curente a regiunii cât și a celei sustenabile.

Ulterior, am analizat speranța de viață la naștere care esre un indicator foarte relevant ce ne redă nivelul bunăstării regiunii.

Figura 2: „Speranța de viață la naștere la nivelul regiunii Nord-Est și România”

Sursa: EUROSTAT, TEMPO-INS.

În perioada 2006-2011, se observă o creștere ușoară a speranței de viață la naștere atât la nivel național cât și la nivelul regiunii Nord-Est. La nivelul anului 2011 „speranța de viață la naștere ” la nivelul regiunii Nord-Est a fost de 73,38 fiind, însă, inferioară mediei comunitare care este de 79,7 ani. Din diagrama de mai sus, observăm că în regiunea Nord-Est, speranța de viață la naștere a înregistrat tendința de creștere pînă în 2009, înregistrînd valoarea de 73,38, ca ulterior, fiind resimțite efectele crizei economice, în 2010 valoarea ei a scăzut ușor la 73,26 și ulterior, în 2011, să observăm o redresare a situației la nivel regional, înregistrînd valoarea de pînă la criză 73,38.

În continuare, ne vom concentra atenția asupra analizei structurii populației ocupate din regiune pe grupe de vârstă și nivelul de instruire pentru a vedea care este situația la nivelul regiunii la capitolul studii și dezvoltare profesională a populației.

Tabelul 6

Structura populației ocupate din regiune pe grupe de vârstă și nivel de instruire, mii persoane 2011.

Nivel de instruire	Populație ocupată	Grupe de vârstă					
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 și peste
Total	1731	171,3	424,1	470,8	313,3	231,9	119,4
Superior	219	3,9	41,7	29,5	14,8	9,6	0,5
Postliceal de specialitate	44	1,7	34,7	23,7	15,4	22,8	1,7
Liceal	444	10,6	22,4	37,3	22,3	6,7	0,7
Profesional	426	9,7	22,6	30,6	23,7	12,1	1,3
Gimnazial	483	14	23,3	19,6	14,3	19,7	9,1
Primar	115	5	9	3,5	5,1	21	56,4

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2012, INS.

Din interpretarea datelor tabelului de mai sus, constatăm că cea mai mare pondere din populația ocupată o dețin cei cu studii liceale și profesionale (50,2%), urmată de cei cu studii gimnaziale și primare (34,5%), în timp ce doar 12,6% dețin studii superioare.

Observăm că cu cât se înaintează pe grupe de vârstă are loc o creștere a populației ocupate care are un nivel mai scăzut de instruire.

Astfel pentru grupa de vârstă de „65 ani și peste”, ponderea populației ocupate cu studii gimnaziale și primare este de 65,5% în timp ce pentru grupa de vârstă „25-34 de ani” ponderea populației ocupate cu studii superioare este de 41,7%.

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică (cercetare AMIGO), în regiunea Nord-Est rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-64 ani a fost în perioada 2006-2009 relativ constantă (60,6%), înregistrând în perioada 2010-2011 o creștere, ajungând la 63,7%. Pentru grupa de vârstă 15 ani și peste, rata de ocupare, în 2011, a fost de 56,6%. Pentru ambele categorii de vârstă menționate, valorile înregistrate la nivel regional sunt superioare comparative cu cele de la nivel național cu 5 puncte.

Tabelul 7

Repartizarea instituțiilor de învățământ din regiune

Unitate teritorială	Grădinițe	Școli	Licee	Școli postliceale	Istituții de învăț. superior
Reg. Nord-Est	156	710	260	17	15
România	1367	4022	1615	86	108

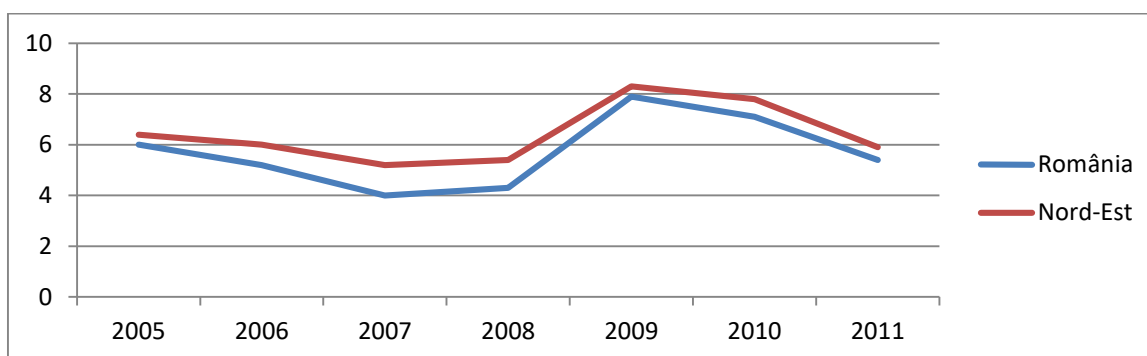
Sursa: www.adrnordest.ro

Așa dar, în regiunea Nord-Est funcționează 16% din numărul total de licee din România și 17,65% din cel al școlilor generale. Totodată, deși în regiune se află 18,39% din populația preșcolară a României numărul grădinițelor existente reprezintă doar 11,41% din totalul național.

Regiunea Nord-Est se confruntă cu probleme deosebite în ceea ce privește somajul. În ultimul deceniu al secolului XX, a avut loc o creștere continuă a numărului de șomeri, concomitent cu accentuarea incapacității de adaptare a societăților cu capital majoritar de stat la cerințele economiei bazate pe cerere și ofertă. În condițiile lipsei acute a fondurilor necesare pentru re tehnologizare și investiții, mulți manageri au optat pentru creșterea productivității muncii prin disponibilizare de personal.

În continuare, ne-am propus să analizăm un alt indicator care reflectă bunăstarea regiunii și care are o influență majoră asupra nivelului competitivității regiunii- rata șomajului, care ne

redă situația creată la nivel regional a populației neangajate. Ea ne reliefează situația create pe piața muncii și eficiența ei.

Figura 3: „Rata șomajului la nivelul regiunii Nord-Est și România”

Sursa: prelucrări statistice Eurostat, INS.

Din interpretarea datelor diagramei de mai sus, observăm că atât la nivel național cât și la nivel regional, se atestă același trend al evoluției ratei șomajului. De remarcat, faptul că începând cu 2008 criza economico-financiară și-a pus amprenta asupra evoluției pieței muncii. În intervalul noiembrie 2008- februarie 2010 s-a observat o creștere continuă a ratei șomajului. Practic este perioada când în regiune s-au resimțit cel mai intens efectele crizei cu prăbușirea sectorului construcțiilor, reducerea cererii agregate de bunuri și servicii.

În continuare, vom reda datele generale privind regiunea de dezvoltare Nord:

Tabelul 8

Date generale privind Regiunea de Dezvoltare Nord (2012)

Indicator	Valoarea
Populația, 000 persoane	1002,6
Suprafața, km ²	10014
PIB, mii lei	911,8
Investițiile per capita, MDL	2.011

Sursa: BNS, 2013.

Conform datelor Biroului Național de Statistică pentru anul 2011, în RDN rata de activitate a populației constituie 39,0 %, rata de ocupare 37,0%, în 2012 rata de ocupare a fost de 36,9%. În sectorul public sînt angajați 35,1%, iar în cel privat 64,9%. Reprezentarea schematică a valorilor ratelor de ocupare și de șomaj este redată mai jos:

Tabelul 9

Rata de ocupare și de șomaj în cadrul ADR Nord, 2012

Indicator	2008	2009	2010	2011	2012
Rata de ocupare	41,1	36,6	35,6	37,0	36,9
Rata de șomaj	3,1	5,3	5,7	5,2	4,6

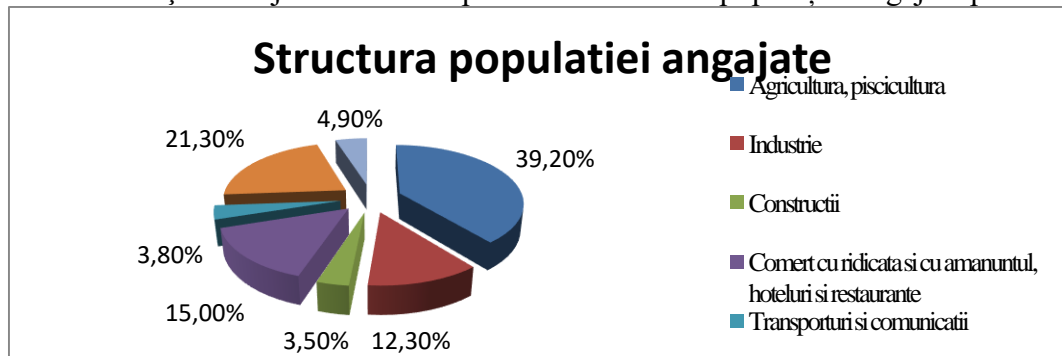
Sursa: BNS, 2013.

Din datele tabelului, observăm că rata de ocupare a înregistrat un trend oscilant, înregistrînd ușoare schimbări pe parcursul perioadei analizate. În 2012, observăm o ușoară scădere a ratei de ocupare care a înregistrat valoarea de 36,9%. față de 37,0% în 2011. Acest lucru trebuie să mobilizeze autoritățile locale pentru a crea condiții de muncă populației din cadrul regiunii. Crearea noilor locuri de muncă este un imperativ atât pentru regiune cât și pentru întreaga țară.

La fel, observăm că rata de șomaj, pe parcursul analizelor efectuate, înregistrează valori oscilante dar ridicate, care împiedică dezvoltarea regiunii și sporirea gradului de competitivitate al regiunii. Deși, în 2012 rata șomajului a înregistrat valoarea de 4,6 față de 5,2, în 2011, totuși

șomajul este un proces ce perturbază activitatea regiunii și anihilează viitorul ei. Autoritățile ar trebui să întreprindă măsuri suplimentare pentru a atrage investitori străini care ar contribui la crearea de noi locuri de muncă și ar îmbunătăți, ulterior, nivelul de trai al populației.

Din numărul total, circa 49,5% din populație este angajată în câmpul muncii, iar 39,2% din populația angajată muncește în domeniul agriculturii, care este, în mare parte, o agricultură de subzistență. Mai jos ma redat repartizarea structurii populației angajate pe domenii:

Figura 4: Structura populației angajate în ADR Nord, 2012.

Sursa: BNS, 2012.

Din analiza datelor tabelului observăm că cea mai mare parte a populației activează în „agricultură și piscicultură”, fapt de ne demonstrează 39,2% dintre populația angajată, urmată de „administrație publică, învățămînt sănătate, asistență socială” unde activează 21,3% din populația angajată, „comerț cu ridicata și amănuntul, hoteluri și restaurante” unde activează 15,00% dintre populația angajată. Astfel, observăm că, marea parte a populației activează în sectorul agrar și e dependentă de toate condițiile naturale schimbătoare.

Învățămînt și educație

Potrivit datelor BNS pentru anul de învățămînt 2010 - 2011, pe întreg teritoriul Regiunii de Dezvoltare Nord activează 972 instituții de învățămînt, dintre care: 3 universități, 15 colegii, 28 de instituții de învățămînt secundar profesional, 482 de instituții de învățămînt preuniversitar și 444 instituții preșcolare.

Instituțiile de învățămînt superior, colegiile și instituțiile de învățămînt secundar profesional din RDN constituie punctele forte pentru dezvoltarea profesională și creșterea competitivității pe piața muncii a capitalului uman din regiune. Universitățile din m. Bălți au avut în anul de învățămînt 2010-2011 7379 studenți, din care 2426 studenți au absolvit, colegiile din RDN în aceeași perioadă au înmatriculat 6594 studenți.

Analizînd evoluția numărului instituțiilor de învățămînt în RDN pe perioada anilor 2008-2011, observăm o dinamică în creștere numai la numărul instituțiilor preșcolare și o dinamică în descreștere a instituțiilor școlare, care este în continuă descreștere și în anul de învățămînt 2011-2012 constituie 476 instituții, astfel numărul școlilor în Regiune în perioadă 2008 -2012 s-a micșorat cu 17 unități, și va continua să descrească în contextul implementării reformelor Ministerului Educației. În următorii ani se așteaptă reducerea și mai considerabilă a numărului de instituții școlare, odată cu crearea instituțiilor cu statut de școală de circumscripție, arondînd un șir de școli mici. Pentru RDN este preconizat a deschide 54 de Instituții școlare de circumscripție.

Rezultatele analizei dinamicii numărului de elevi în cifre comparabile pe anii de învățămînt 2008/ 2009 – 2011/2012, denotă o descreștere anuală a numărului de elevi, în mediu, cu 3%, adică în decurs de 4 ani numărul elevilor instituțiilor școlare preuniversitare a diminuat cu mai bine de 12%, sau, în exprimare numerică – cu 14474. Principalele cauze, care afectează învățămîntul din regiune, sunt aceleași, caracteristice pentru întreaga Republică Moldova: exodul masiv de populație peste hotare, inclusiv a cadrelor didactice, diminuarea ratei natalității, resurse insuficiente pentru susținerea domeniului educational.

Conform estimărilor, cota cheltuielilor din bugetele APL de nivelul I pentru întreținerea instituțiilor de învățământ este la nivel de 14- 15%, în afara salarizării corpului didactic. Reducerea cheltuielilor de întreținere a edificiilor școlare este posibilă prin aplicarea metodelor de eficiență energetică a clădirilor publice cu impact regional.

Educația este strâns corelată cu sărăcia materială și este un aspect important al deprivării multidimensionale. Accesul la educație și calitate a educației determină oportunitățile personale în viitor, posibilitățile de a obține un venit mai mare, deci, și nivelul de bunăstare a populației. Cercetările demonstrează, că riscul sărăciei descrește direct proporțional cu nivelul de studii. Accesul la educație, mai cu seamă în mediul rural din Moldova, mai este considerată a fi o problemă, în special, în domeniul educației preșcolare și al studiilor superioare. Indicatorii selectați pentru acest domeniu au drept scop măsurarea accesului la educație în mediul rural. Cu cât mai mulți copii nu frecventează instituțiile preșcolare și de învățământ, cu atât mai deprivată este localitatea respectivă.

Concluzii

Astfel, în urma analizelor efectuate, putem concluziona că Regiunea de Dezvoltare Nord se confruntă cu serioase probleme care trebuie analizate și redresate pentru că se pot transforma în adevărate pericole pentru viitorul dezvoltării regiunii. Astfel de probleme ca numărul redus al locurilor de muncă, nivelul ridicat al ratei de șomaj, lipsa profesorilor mai ales în instituțiile de învățământ rurale, gradul redus al frecvenței școlii de către copii, mai ales din zonele rurale, reduc din gradul de competitivitate a regiunii.

Bibliografie

1. Constantin, L., 2004, Strategia și politica regională în România, Administrație și management Public, Nr. 2.
2. De Michelis, N., 2008, Regional Convergence: A Relevant Measure of Policy Success?, CESifo Forum 1.
3. Kitson, M., Martin, R., Tyler, P., 2004, Regional competitiveness: an elusive yet key concept?, Regional Studies.
4. Murgescu, B., 2010, România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010), Editura Polirom.
5. Popescu, C., (coordonator), 2004, Disparități regionale în dezvoltarea economico-socială a României, Editura Meteor Press.
6. Sala-i-Martin, X., et al., „The Global Competitiveness Index 2010-2011: Looking Beyond the Global Economic Crisis”, WEF, The Global Competitiveness Report 2010-2011
7. Sepic, D., „The regional competitiveness: some notions”, Project funded by the EU and implemented by the Bureau of economic management and legal studies, Moscova, 2005.